

3. NODAĻA

DARBS, BUSINESS UN NAUDA

Latviešu valodas
aģentūra

LASĪŠANA

1. Lasi mūsdienu pasakas par darbu! Atzīmē kopīgo un atšķirīgo!

	Apgalvojums	Kopīgais	Atšķirīgais
1.	Frīlansers un jaunākais dēls strādāja algotu darbu pie uzņēmēja.		
2.	Frīlansers un jaunākais dēls strādāja radošā un draudzīgā kolektīvā.		
3.	Gan Frīlansers, gan jaunākais dēls strādāja rūpīgi un ar atbildības izjūtu.		
4.	Frīlansers un jaunākais dēls strādāja noteiktas darba stundas.		
5.	Darba devēji atzinīgi novērtēja paveikto un pateicās par padarīto.		
6.	Darba devēji turpināja sadarbību ar saviem darbiniekiem.		

Frīlansera piedzīvojumi Stārtapā

Reiz kāds Frīlansers nolēma kļūt par algotu darbinieku un uzsāka darbu pavisam jaunā uzņēmumā – Stārtapā. Jaunais darba devējs viņam solīja lielu algu, brīvu darba grafiku, bonusus un dimantiem pilnas lādes.

Pirmās nedēļas bija patiesi brīnišķīgas – dinamisks darbs, interesanti uzdevumi un jauki kolēģi. Frīlansers katru rītu darbu sāka pulksten 9.00 un visus darbus apzinīgi paveica līdz pulksten 17.00. Viņam patika darba laiku uzturēt līdzsvarā ar brīvo laiku. Pēkšņi jaunais priekšnieks sāka tincināt, kāpēc Frīlansers tik ātri dodas prom no darba, jo, redz, pārējie strādānot līdz pulksten 20.00 vai pat ilgāk. Frīlansers atbildēja, ka viņš ir produktīvāks pa dienu, turklāt godīgi atzina, ka labāk visus darbus padara laikus, jo nevēlas sēdēt darbā vēl vakaros. Darba devējs par to ļoti sadusmojās, un tā viņu ceļi šķīrās.

Pastarīša atklāsme

Reiz dzīvoja laimīga ģimene, kurā auga četri dēli. Katram no viņiem saimniecībā bija uzticēti savi darbi – abiem vecākajiem dēliem bija jāskalda malka, vidējais rūpējās par mājas darbiem, bet jaunākais jeb pastarītis ganīja govīs, tāpēc vienmēr bija prom no visu acīm. Jaunākais dēls vienmēr bija viens, tāpēc viņam likās, ka viņa darbu neviens neredz.

To, kā viņš skraidīja apkārt, bārās uz govīm, nesa viņām ūdeni, redzēja tikai govīs. Tā pastarītis rūpējās par govīm augu dienu – no saules lēkta līdz pat rietam.

Kādu reizi jaunākais dēls pārnāca mājās pavisam bēdīgs, bet pie viņa pienāca tēvs un teica: – Dēls, tu esi vislabākais gans, kāds mums jēkad ir bijis – neviena govīs nav nozudusi jau visu vasaru, vienmēr padzirdītas, tās šovasar devušas vairāk piena. Paldies tev par darbu! Tu esi nopelnījis brīvdienas, brauksi man līdz uz pilsētu uz vairākām dienām.

Jaunākais dēls bija sajūsmā. Šajā brīdī viņš saprata, ka katrs darbs ir svarīgs un īsts saimnieks pamana visu.

[Tiešsaistē] [skatīts 25.01.2022.] Pieejams: <https://www.incsr.eu/resource/pasakaspardarbu-pieredze/>

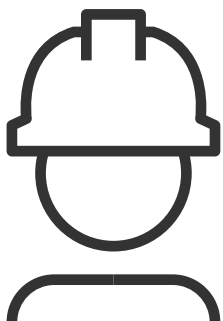

LASĪŠANA

2. Katram sludinājumam atrodi atbilstošās personas raksturojumu!

A

MEKLĒJAM TELEKOMUNIKĀCIJU TEHNIĶI RĪGĀ

GALVENIE UZDEVUMI:

veikt telekomunikāciju tīklu iekārtu, aparatūras uzstādīšanu, regulēšanu, konfigurāciju, darbības un kvalitātes pārbaudes.

PRASĪBAS:

vidējā vai tehniskā izglītība;
analītiska domāšana, precizitāte un augsta atbildības sajūta.

MĒS PIEDĀVĀJAM:

pozitīvus, atsaucīgus un zinošus kolēģus.

B

MEKLĒJAM NODOKĻU ANALĪZES DEPARTAMENTA VEČĀKO EKSPERTU

Prasības:

augstākā akadēmiskā vai profesionālā izglītība ekonomikas, finanšu vai biznesa vadības nozarē;
profesionālās prasmes datu analīzes un to ietekmes izvērtējuma jomā;
prasme strādāt komandā.

C

Iespējams pieteikties uz vakanto amatu Cēsu pilsētas Sporta skolā – sporta skolas direktoru/-i (pilna slodze).

Nepieciešamā izglītība – atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Gaidīsim enerģisku un aktīvu kolēģi!

Pretendentiem sūtīt CV uz e-pastu: sports@cesis.lv

D

Meklējam sezonas lauksaimniecības strādniekus!

Veicamais darbs – zemeņu lauku apkopšana, zemeņu lasīšana.

Atalgojums 990, veidojas no salasīto ogu kg apjoma.

Piedāvājam iespēju dzīvot uz vietas mobilās mājiņās.

**Par darba iespējām interesēties darba dienās no
plkst. 10.00 līdz plkst. 18.00.**

1. Kristīnei ir tik daudz enerģijas. Strādājot iepriekšējā darba vietā, atklājusi sevī līdz šim apslēptu talantu – līdera spējas. Kristīnei patīk strādāt komandā, kurā pieņemts vienam otru iedrošināt un atbalstīt. Īpaši Kristīnei patīk darbs ar jauniešiem.
2. Rūdolfs ikdienā ir ļoti nopietns, nosvērts un apdomīgs. Pirms viņš kaut ko dara, viņš septiņreiz nomēra un tikai tad rīkojas. Tāpēc viņš labprāt darītu darbu, kur nepieciešamas viņa analītiskās prasmes un kurā viņš varētu kāpt pa karjeras kāpnēm.
3. Intai ir 56 gadi, un viņa jau vismaz 10 gadus ir mājsaimniece, taču šobrīd ģimenes apstākļu dēļ viņa ir spiesta meklēt darbu. Inta ir klusa, bet čakla un apzinīga. Viņa labprāt strādātu vasarā dažas stundas no rīta, jo pēc tam viņai jāaprūpē viņas seši bērni.
4. Jau bērnībā Aivars bija aizrāvis ar dažādiem mehāniskiem un elektriskiem instrumentiem, kā arī ar mērinstrumentiem. Viņš vienmēr visiem palīdzēja novērst dažādus bojājumus sakaru tīklos. Tāpēc likumsakarīgi, ka tehniskajā koledžā ieguva arī savām interesēm atbilstošu izglītību un tagad meklē aizraujošu un labi atalgotu darbu savā jomā.

Attēli: <https://www.freepik.com>

3. Izvēlies pareizo atbildi!

1.	Kāpēc notiek naudas digitalizācijas process?	Lai mainītu maksājuma formu. Lai nodrošinātu labāku informācijas apmaiņu starp bankām. Lai par pakalpojumu varētu norēķināties raitāk.
2.	Kāpēc cilvēki pārgāja uz internetbankas maksājumiem?	Tāpēc ka gribēja būt mūsdienīgi. Tāpēc ka vēlējās pārmaiņas. Tāpēc ka saprata internetbankas priekšrocības.
3.	Kāpēc daļa sabiedrības vēl joprojām norēķinās ar skaidru naudu?	Tāpēc ka tā ir ērtāk. Tāpēc ka trūkst vajadzīgo prasmju norēķināties interneta vidē. Tāpēc ka nav iemesla maksāt internetbankā.
4.	Kā vēl mūsdienās var norēķināties?	Septiņās sekundēs ar jebkuru maksājuma veidu. Tikai ar bezkontakta norēķiniem. Ar dažādām viedierīcēm, digitālo naudu un valūtu.
5.	Digitālā krājkaše sāk veidot uzkrājumu tad, kad cilvēks...	norēķinās ar karti. veic skaidras naudas norēķinus. maksā par tekošajiem rēķiniem.
6.	Mūsdienās bankām...	jāpāriet tikai uz digitālo klientu apkalpošanu. jāpiesaista vairāk klientu. jāstrādā gan ar inovatīvām, gan tradicionālām metodēm.

Naudu kā vērtības maiņas līdzekli sabiedrība pazīst un lieto jau gadsimtiem ilgi. Laikam ritot, nauda vairākkārt mainījusi savu formu, taču dominējošā forma ir bijusi fiziska. To pēdējos gadu desmitos būtiski izmainījusi tehnoloģiju straujā attīstība, naudai ieņemot arvien vairāk digitālas formas. Raitāku naudas digitalizācijas norisi galvenokārt veicinājušas lielās kredītiestādes un centrālās bankas, kas izstrādā jaunus digitālus saziņas veidus un standartus, lai uzlabotu savstarpējās informācijas apmaiņas efektivitāti. Tas veicina pārmaiņas arī piedāvājumā, kāds pieejams gala patērētājam.

Pirmais naudas digitalizācijas vilnis Latvijā un citviet pasaulē noritēja laikā ap gadu tūkstošu miju, kad vairumam sabiedrības parādījās piekļuve internetam un kredītiestādes

sāka veidot savas “digitālās filiāles” jeb internetbankas. Tas, cik ērti iespējams samaksāt rēķinus, pārskaitīt naudu un veidot uzkrājumus, mudināja iedzīvotājus salīdzinoši strauji mainīt savus ieradumus. Cilvēki arvien biežāk izvēlējās uzglabāt naudu kredītiestādes kontā, aktīvāk izmantot internetbankas pakalpojumus dažādu naudas pārvedumu veikšanai un maksājumu kartes maksājumiem klātienē.

Pētījumi rāda, ka lielākā daļa Latvijas sabiedrības jau ilgstoši priekšroku dod digitāliem norēķiniem, un iedzīvotāju daļa, kas izvēlas norēķinus skaidrā naudā, ir sarukusi līdz trešdaļai. Iemesli, kāpēc daļa iedzīvotāju uzticas tikai skaidrai naudai, ir dažādi – nepietiekams tehniskais nodrošinājums, neuzticēšanās kredītiestādēm (piemēram, atmiņā ir banku krīzes), kā arī digitālo prasmju trūkums.

Kopš laika, kad parādījās pirmās internetbanku versijas, radītas arvien jaunas ikdienas norēķinu inovācijas, piemēram, bezkontakta norēķinu iespēja, zibmaksājumu serviss, kas ļauj veikt maksājumus starp bankām dažu sekunžu laikā septiņas dienas nedēļā visu diennakti. Kredītiestādes piedāvā maksājumus ar viedtālruni un citām viedierīcēm.

Jau vairākus gadus noris pavisam jauna virziena veidošanās, ko definē tādi termini kā pilnībā digitāla jeb programmējama nauda – kryptoaktīvi (*Bitcoin, Ethereum, Ripple* u.c.) un stabilās kriptomonētas (*Tether, Libra* u. c.). Tāpat iespējams izmantot arī centrālo banku digitālās valūtas. Ar šādu digitālo naudu var veikt maksājumus, veidot uzkrājumus un veikt citas darbības.

Arī ģimenes budžeta plānošanai lieti noder tehnoloģijas un dažādas aplikācijas. Banku eksperti norāda, cik svarīgi ir veidot finanšu drošības spilvenu, kas sedz ne tikai pēkšņo veļas mašīnas saplīšanu, bet arī tekošos rēķinus. Viens no rīkiem, ko bankas ir izveidojušas, ir digitālā krājkaše. Tajā brīdī, kad cilvēks norēķinās ar karti, summa tiek noapaļota līdz pilnam eiro, un tas mazumiņš jau sāk veidot uzkrājumu.

Mūsdienās tradicionālajām universālajām kredītiestādēm ar plašu klientu loku, kuru uzskati un digitālās prasmes ir dažādas, ir sarežģīts uzdevums – kā sabalansēt tehnoloģiju attīstību, kas noturētu “inovatīvo klientu” daļu, ar esošo pakalpojumu uzturēšanu, kas apmierinātu “konservatīvos klientus”.

Ozoliņš K. Kā norit naudas digitālā transformācija? [tiešsaistē] [skatīts 26.01.2022.]. Pieejams: <https://www.makroekonomika.lv/ka-norit-naudas-digitala-transformacija>

Lsm.lv Dzīvesstila redakcija, “Ģimenes studija” [tiešsaistē] [skatīts 15.01.2022.].

Pieejams: https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vecaki-un-berni/gimenes-budzeta-planosana-specialisti-iesaka-vairak-izmantot-tehnologijas.a438747/?utm_source=lsm&utm_medium=widget-v2&utm_campaign=widget-v2

Attēls: <https://www.marca.com/en/lifestyle/us-news/2022/03/11/622b9b9c46163f30828b45e9.html>

KLAUSĪŠANĀS

4. Atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

	Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
1.	Žurnālists sarunājas ar darba meklētāju.		
2.	Darbu var mainīt arī ar izglītību nesaistītā nozarē.		
3.	Mainot darbu, jāizvērtē savas prasmes.		
4.	Meklējot darbu, ir svarīgi pilnveidoties.		
5.	Lai iegūtu vēlamu darbu, pietiek ar labi sagatavotu CV.		
6.	Galvenais darba meklēšanā ir nepazaudēt vēlmi un prieku.		

KLAUSĪŠANĀS

5. Klausies un atzīmē, kura no personām izteica šos apgalvojumus!

	Apgalvojums	Raitis Pūce	Aija Skrastiņa	Aldis Lejiņš
1.	Biznesā jāpaļaujas uz augsti kvalificētu speciālistu.			
2.	Uzņēmuma darbiniekus jāspēj aizraut ar viņiem saistošu ideju.			
3.	Jābūt pacietīgam.			
4.	Svarīgs biznesa princips ir uzticība un paļaušanās savu darbinieku godīgumam un profesionalitātei.			
5.	Veiksmīgam uzņēmējam jābūt skaidram plānam un mērķim.			
6.	Biznesā veiksmē slēpjas komandas garā.			
7.	Jābūt pārliecībai, ka ar savu darbu var sasniegt ko nebijušu.			
8.	Veiksmīgas uzņēmējdarbības pamatā ir neatlaidība un darbaspējas.			

6. Izvēlies atbilstošo divdabi!

1. Labs darba devējs, **koncentrēdamies** / **koncentrēdams** / **koncentrēdamās** uz kopīgo mērķi, iedziļinās arī katra darbinieka izjūtās un vēlmēs.
2. Cilvēki, **strādādams** / **strādādamas** / **strādādami** smagu darbu, vēlas saņemt atbilstošu atalgojumu.
3. **Iekārtodams** / **Iekārtodamies** / **Iekārtodami** mūsdienīgu darba vidi, Uldis cerēja, ka darbinieki nāks uz darbu ar prieku.
4. Ilze, **kārtodami** / **kārtodama** / **kārtodams** darba galdu, domāja par vakariņām.
5. Celtnieki, **gaidīdams** / **gaidīdamas** / **gaidīdami** papildspēkus, sēdēja uz kāpnēm un jautri sarunājās.
6. **Dziedādami** / **Dziedādama** / **Dziedādams** steidzāmies uz darba iknedēļas sanākumi.
7. **Gatavodamies** / **Gatavodamās** / **Gatavodami** darba intervijai, Jolanta iepazīnās ar informāciju par nākamo darba vietu.
8. Priekšnieks, **lasīdama** / **lasīdams** / **lasīdamas** manu iesniegumu, pasmaidīja.

7. Atzīmē visus apzīmētāja palīgteikumus!

1.	Darba devēji domā, kā radīt saviem darbiniekiem labus darba apstākļus.	
2.	Labā darbā algai jābūt tādai, kas atbilst darbinieka ieguldījumam uzņēmumā.	
3.	Jaunajā darba vietā es biju tik satraukta, ka baidījos pat elpot.	
4.	Interesants darbs ir tāds, kurā ir iespēja tikties ar radošiem cilvēkiem.	
5.	Mēs vēlamies, lai darbs būtu aizraujošs un labi atalgots.	
6.	Jānis turējās pie atziņas, ka katram darbam savs laiks.	
7.	Darbā, kurā katru dienu ir iespēja apgūt ko jaunu, ir prieks strādāt.	
8.	Es nevarētu strādāt šo darbu, jo man nav piemērotas izglītības.	

8. Ieraksti atbilstošo darbības vārdu! Viens darbības vārds ir lieks.

iegūtu, ievērotu, palīdzētu, būtu, runātu, studētu, vērstos, būtu, gribētu

1. Toms ļoti centās, lai _____ darbu, par kuru bija sapņojis jau ilgi.
2. Es _____, lai mani darba pienākumi ir skaidri formulēti.
3. Lai _____ darba etiķeti, darbavietā jābūt iekšējās kārtības noteikumiem.
4. Ja Aivaram _____ vairāk laika, viņš man _____ tikt galā ar pienākumiem.
5. Lai kolēģu savstarpējā saziņa _____ veiksmīga, ir jāizvēlas atbilstoša izteiksme.
6. Līga un Andris nākotnē labprāt _____ Latvijas Universitātē.
7. Es labprāt _____ pēc palīdzības pie pieredzējušiem kolēģiem.

9. Ieraksti vietniekvārdu atbilstošā formā!

1. Ienākot darbavietā, sasveicinies ar kolēģiem tā, lai _____ (**tu**) dzird.
2. Cilvēks pārstāv ne tikai _____ (**sevis**), bet arī _____ (**savs**) darbavietu un profesiju.
3. Darbā pret _____ (**citi**) jāizturas ar cieņu un sapratni.
4. Pirmais priekšstats par cilvēku veidojas no _____ (**viņš**) sasveicināšanās manieres.
5. Visbiežāk _____ (**mans**) darbavietā konflikti veidojas, ja kāds pārkāpj darba etiķeti.
6. Cilvēkam ir jābūt _____ (**savs**) privātajai telpai arī darbā.
7. Pēc _____ (**mēs**) domām, jaunā kolēģe ir ļoti inteliģenta un jauka.
8. Mūzika, kas _____ (**tu**) uzmundrina, _____ (**tavs**) kolēģus var traucēt.

10. Izvēlies atbilstošo vārdu!

1. Sekretāres pienākumos ietilpst dokumentu **pakārtošana / sakārtošana / nokārtošana** mapēs.
2. Mani darba kolēģi **saņēma / pieņēma / izņēma** iepriecinošu ziņu no sava vadītāja.
3. Vakar vakarā **izgatavoju / sagatavoju / nogatavoju** pārskatu par pagājušā gada rezultātiem.
4. "Te es gribētu strādāt," es **apdomāju / sedomāju / nodomāju**.
5. Lauris šodien neieradās uz sanākumi, tāpēc viņam bija **jānoskaidro / jāpaskaidro / jāieskaidro** sava rīcība priekšniekam.
6. Es varu **iesaukt / pārsaukt / nosaukt** vairākus aspektus par labu savai darbavietai.
7. Mārtiņš **nodarbojas / sadarbojas / iedarbojas** ar nelielu projektu realizēšanu.
8. Gada beigās darba devējs atbilstoši **izsniegtajiem / sasniegtajiem / pasniegtajiem** rezultātiem izmaksā darbiniekiem prēmiju.

11. Veido darbības vārdu ciešamajā kārtā!

1. Katru mēnesi mana alga **(tik)** **(uzkrāt)** bankas kontā.
2. Pagājušajā nedēļā projekta attīstībā **(tik)** **(ieguldīt)** lieli līdzekļi.
3. Šonedēļ **(būt)** **(iztērēt)** viss mans ieplānotais mēneša budžets.
4. Drīz **(tik)** **(uzsākt)** pieteikšanās studijām Banku augstskolā.
5. Latvijā ikdienas maksājumiem **(tik)** **(izmantot)** eiro banknotes un eiro monētas.
6. Drīzumā maniem vecākiem **(tik)** **(izveidot)** konts, kurā uzkrāt brīvos naudas līdzekļus.
7. Pagājušajā ceļojumā **(tik)** **(nopirkt)** skaisti zābaki un mētelis.
8. Visi izdevumi turpmāk **(tik)** **(pierakstīt)** īpašā kladē.

12. Ieraksti darbības vārdu atstāstījuma izteiksmes formā

1. Jaunie IT speciālisti **(būt)** **(radīt)** tehnoloģiju, kas **(nodrošināt)** iespēju mantot kriptovalūtu.
2. Latviešu radīto datorprogrammu **(izmantot)** arī citur pasaulē.
3. Šī uzņēmuma kosmētika **(būt)** **(iegūt)** no dabiskām vielām un augiem.
4. Viņš vienmēr **(gūt)** panākumus, jo **(prast)** pārliecināt citus par savām idejām.
5. Tipogrāfija **(iespiest)** grāmatas pārsvarā pasaules tirgum.
6. Viņš šobrīd **(apgūt)**, kā ar tālruni uzņemt augstas kvalitātes fotogrāfijas.
7. Jaunā modes māksliniece **(būt)** labi **(nopelnīt)** ar savu jauno kolekciju.
8. Šos apģērbus **(varēt)** vilkt ne tikai ikdienā, bet arī svētkos.